

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 6389/2021
17.11.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Гордане Комненић, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Ненад Младеновић, адвокат из ..., против тужене „UniCredit Bank“ а.д. Београд, коју заступа Младен Аврамовић, адвокат из ..., ради утврђења и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Смедереву Гж 491/21 од 08.06.2021. године, у седници одржаној 17.11.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Смедереву Гж 491/21 од 08.06.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Смедереву Гж 491/21 од 08.06.2021. године и пресуда Основног суда у Великој Плани, Судска јединица у Смедеревској Паланци П бр 865/20 од 16.12.2020. године, тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиље да се утврди да је апсолутно ништава одредба члана 9. став 1.(и) уговора о кредиту број .. закључен између тужиље и тужене и да се тужена обавезе да јој на име враћања стеченог без основа исплати 16.000,00 динара са законском затезном каматом од 30.08.2019. године до исплате, као и да јој накнади трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженој накнади трошкове поступка од 30.000,00 динара у року од 8 дана од дана пријема отправке ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Великој Плани, Судска јединица у Смедеревској Паланци П бр 865/20 од 16.12.2020. године, ставом првим изреке, утврђено је да је ништава одредба члана 9. став 1.(и) уговора о кредиту број .. закљученог између тужиље и тужене којим се корисник кредита обавезао да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 2% од износа кредита, односно минимум 1.600,00 РСД. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужиљи на име враћања стеченог без основа исплати 16.000,00 динара са каматом од 30.08.2019. године до исплате; док је ставом трећим

изреке, тужена обавезана да тужиљи накнади трошкове поступка од 18.000,00 динара, са каматом од извршности до исплате.

Пресудом Вишег суда у Смедереву Гж 491/21 од 08.06.2021. године одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права на основу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. став 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе, због чега је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је као корисник кредита са туженом банком закључила уговор о готовинском кредиту дана 30.08.2019. године. Чланом 9. став 1. (i) уговора о готовинском кредиту број .. уговорено је да се корисник кредита обавезује да плати банци фиксну једнократну накнаду у висини од 2% од износа одобреног кредита, односно минимум 1.600,00 РСД. Тужиља је по том основу уплатила туженој истог дана износ од 16.000,00 динара. У образцу понуде предвиђена је минимална накнада за обраду кредитног захтева од 2,00% односно 16.000,00 РСД фиксно.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, налазећи да је предметна уговора одредба ништава, јер банка није доказала да је понуда за закључење уговора садржала јасне и недвосмислене податке о трошковима кредита, из чега се они састоје и који је механизам њиховог обрачуна. Како накнаду трошкова обраде кредитног захтева банка наплаћује кроз камату то нема економског оправдања да ову услугу посебно наплаћује клијентима, зато је тужена у обавези да тужиљи врати наплаћене износе по ништавим уговорним у смислу члана 104, 210. и 214. Закона о облигационим односима.

По налажењу Врховног касационог суда становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго и на ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности.

Према одредби члана 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“, број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“, бр. 36/11 и 139/14) који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 30.08.2019. године.

Сходно томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је понуда банке садржала врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене, а што је прописано у одредби члана 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Наведено обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тач. 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“, број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању тужила је као корисник кредита са туженом банком закључила уговор о кредиту и обавезала се чланом 9. став 1. (i) да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати

банци једнократну накнаду у висини од 2,00% од износа реализованог кредита, односно минимум 1.600,00 динара. Тужилји је у понуди презентована врста и висина накнаде која пада на терет корисника кредита (поред осталог) минимална накнада за обраду кредитног захтева: 2,00 %, 16.000,00 динара, фиксно. Тужилја је у току поступка оспорила да је приложена понуда садржала јасне и недвосмислене податке о трошковима кредита, указујући да у обрасцу понуде недостају структура и елементи који сачињавају наведени збирни трошак, односно да није могла да утиче на садржину уговора. Међутим, супротно становишту нижестепених судова, исказивањем у понуди и у уговору спорних накнада за банкарску услугу (обрада кредитног захтева и одржавање/праћење кредита) задовољава се услов одређености уговорне обавезе (врста и висина/фиксна или променљива) у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга, као и члана 50. ЗОО. Уговор о кредиту је уговор по приступу чије основне елементе сачињава банка као давалац финансијске услуге, при чему је банка дужна да клијенту, пружи информације о условима који се односе на одобравање кредита, па корисник кредита може да прихвати или не понуђене услове уговора. Нема сумње да банка у овом уговорном односу има доминантан положај, али сагласно одредбама Закона о заштити корисника финансијских услуга и означене Одлуке НБС, тужена није била у обавези да доказује структуру ових накнада, нити постојање стварних трошкова тим поводом, већ је тужилја садржином понуде у предуговорној фази, обавештена о врсти и висини накнада (да ли су фиксне или променљиве) које падају на њен терет. Следом наведеног, у конкретном случају предметна уговорна одредба није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга, па тужилја неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. став 1. и 210. и 214. ЗОО.

Тужена је успела у поступку по ревизији, па јој на основу чланова 153. став 1, 154, 163. став 2. и 165. став 2. припадају трошкови за састав од стране адвоката: жалбе 12.000,00 динара и ревизије 18.000,00 динара, према опредељеним захтевима и важећим АТ. Трошак судске таксе туженој није признат, јер захтев није опредељен у смислу члана 163. став 2. ЗПП.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**